

Spatřil jsem svou tvář

Metodický materiál pro práci
s knihou na SŠ

Tento materiál byl připraven v rámci projektu Czechia 2026 – čestné hostování ČR na Frankfurtském knižním veletrhu.

www.czechia2026.com

Metodické listy pro střední školy a gymnázia zpracovala Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

**FRANKFURTER
BUCHMESSE**

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Anotace knihy

Petr Hruška (*1964) patří k nejvýraznějším současným českým básníkům. Od devadesátých let vytváří osobitou poetiku založenou na přesném pozorování každodennosti, nenápadných situací a skrytého napětí obyčejného života. Ve sbírkách jako *Obývací nepokoje*, *Vždycky se ty dveře zavíraly*, *Auta vjíždějí do lodí*, *Darmata* nebo *Nikde není řečeno* se soustředil především na civilní svět ostravských bytů, vztahů, práce a rodinných situací, v nichž se objevuje neklid, osamělost i zvláštní druh něhy. Sbíрка *Spatřil jsem svou tvář* (2022), oceněná Magnesíí Literou za poezii, však představuje výrazný posun: místo současnosti a intimní každodennosti vstupuje Hruška do prostoru historické imaginace a básnického vyprávění inspirovaného první plavbou kolem světa Fernãa de Magalhãese a zápisky Antonia Pigafetty.

Sbíрка vznikla k pětistému výročí návratu poslední lodi Magalhãesovy výpravy do Sevilly a volně navazuje na Pigafettovu Zprávu o první cestě kolem světa. Hruška však nevytváří historickou rekonstrukci ani dobrodružný epos. Z objevitelské plavby se stává existenciální cesta člověka, který postupně ztrácí jistotu pevných hranic světa i sebe sama. Motiv Země „bez okrajů a spočinutí“ prostupuje celou knihou a proměňuje mořeplaveckou výpravu v metaforu lidské nejistoty, bloudění a hledání identity.

Přestože je sbíрка založena na historickém tématu, zůstává výrazně „hruškovská“: i zde rozhodují drobné detaily, fyzické vjemy, útržky řeči, únava těl, pachy, hlad nebo ticho mezi lidmi. Vedle exotických krajín a dobrodružství se objevují motivy strachu, vyčerpání, smrti a proměnlivosti lidského pohledu na svět. Básně vytvářejí souvislé básnické vyprávění, které osciluje mezi dokumentem, snem a existenciální meditací. Kritici upozorňují, že právě propojení epičnosti s intimní lidskou zkušeností činí sbírku výjimečnou nejen v rámci Hruškovy tvorby, ale i současné české poezie.

Spatřil jsem svou tvář je knihou o cestě do neznáma, ale zároveň o pohledu člověka na sebe sama. Titulní motiv „spatření vlastní tváře“ zde neznamena nalezení jistoty, nýbrž zkušenost proměny a nejistoty: člověk se během cesty mění stejně jako svět, který poznává. Hruška tak z historické látky vytváří silnou současnou výpověď o lidské křehkosti, touze po poznání i nemožnosti nalézt definitivní pevný bod.

Anotace lekcí

Soubor dvou interpretačních lekcí je založen na práci s vybranými básněmi ze sbírky Petra Hrušky *Spatřil jsem svou tvář*, která volně vychází z Pigafettových zápisků z Magalhãesovy plavby kolem světa. Hruška historický materiál nevyužívá jako rekonstrukci objevitelské výpravy, ale proměňuje jej v existenciálně laděnou reflexi lidského poznávání, nejistoty, cizosti a střetu různých způsobů vidění světa. První lekce se soustředí na motiv plavby jako metaforu hledání, ztráty jistoty a konfrontace člověka s vlastní omezeností, druhá lekce tematizuje setkání s „domorodci“ a zkušenost odlišnosti, která narušuje samozřejmost vlastního pohledu na svět. Obě lekce propojují model E–U–R se skládankovým učením a interpretačními fázemi identifikace, zkoumání textu a reflexe. Žáci pracují s individuálním psaním, skupinovou interpretací básní i tvorbou motivických map propojujících klíčové obrazy a témata jednotlivých textů. Lekce rozvíjejí interpretační dovednosti, schopnost argumentovat pomocí konkrétních míst v textu a vedou žáky k uvědomění, že literatura může prostřednictvím metaforu cesty a setkání s odlišností otevírat otázky identity, nejistoty, lidského poznání i vztahu člověka ke světu a k sobě samému.

Cílová skupina

Lekce jsou určeny především pro žáky vyšších ročníků gymnázií a středních odborných škol (2.–4. ročník SŠ), kteří již mají zkušenost s interpretací literárního textu a jsou schopni pracovat s významovou otevřeností současné poezie. Vhodné jsou zejména pro skupiny, které dokážou diskutovat, formulovat interpretační hypotézy a opírat své závěry o konkrétní místa v textu. Lekce předpokládají ochotu pracovat s metaforou, symbolickou rovinou textu a s otázkami nejistoty, identity, cizosti a lidského poznání. Díky skupinové práci a skládankovému učení je možné aktivity diferencovat podle úrovně čtenářské zkušenosti žáků.